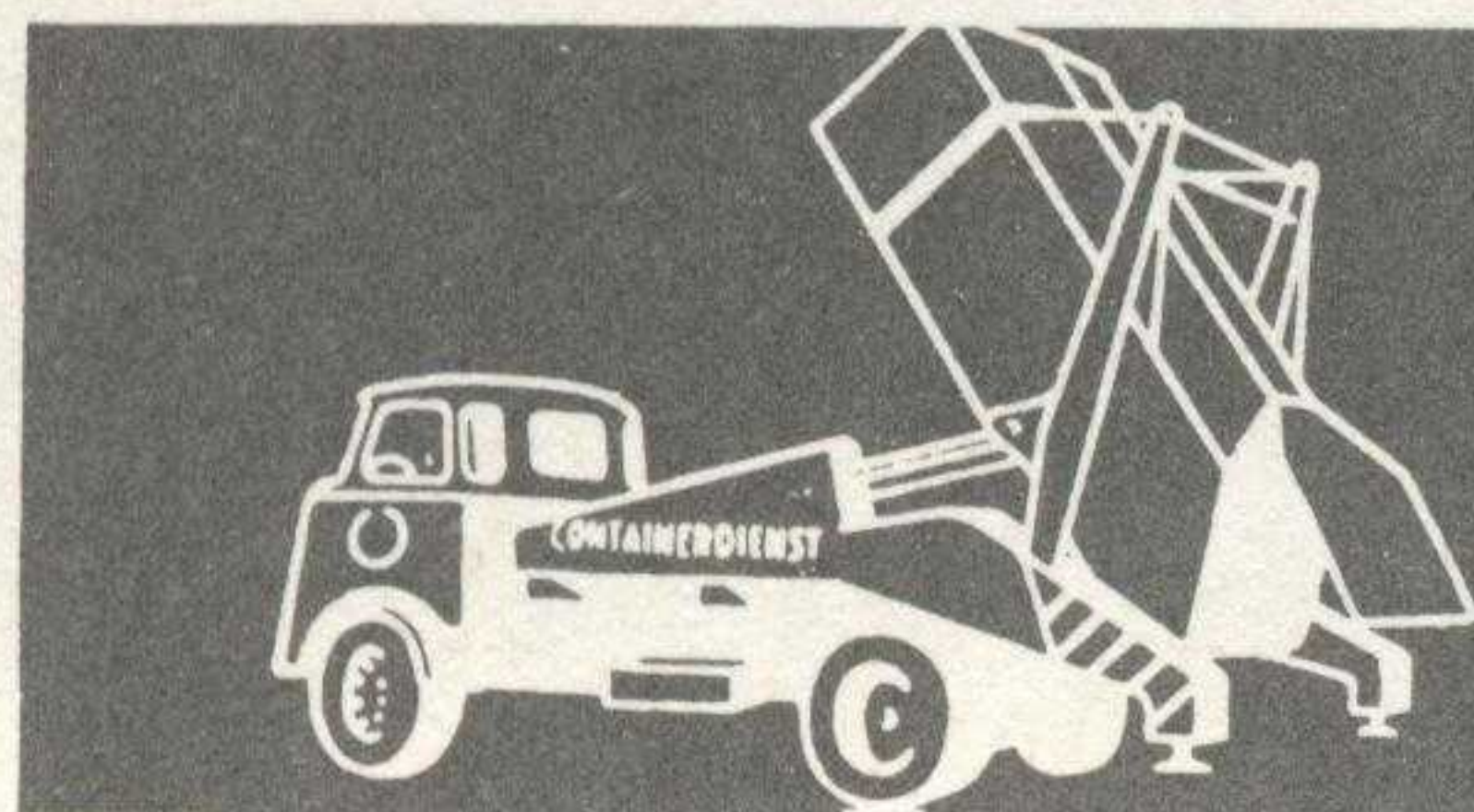

16

1977/1

de zandloper

ALS DEZE DIENST
UW ERF OPRIJDT-
ZIJN VUILNISPROBLEMEN
UIT DE TIJD.

de zandloper

kwartaaluitgave van de Vereniging Oud-Ede
jaargang 5, nummer 1, maart 1977.

Mejuffrouw Aafje van de Craats†

Op de hoge leeftijd van 89 jaar werd uit ons midden weggenomen ons erelid mejuffrouw A. van de Craats. Sinds de oprichting van Oud-Ede was zij lid van onze vereniging en jarenlang vervulde zij ook een bestuurs functie. Mejuffrouw v.d. Craats kon geweldig leuk vertellen over de leden-bestuursvergaderingen uit vroeger jaren. Zelfs was ze een erg actief type, die als stelregel had: "niet te lang praten, maar doen!" En dat ze daarbij graag de daad bij het woord voegde, moge blijken uit het feit dat zij verschillende plaatselijke activiteiten stimuleerde en door haar enthousiasme anderen opwekte mee te doen.

Zo heeft zij meegewerkt aan de historische optocht tijdens het bevrijdings-eeuwfeest in 1913 en was ze zeer actief bij de feestelijkheden rond het zilveren regeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina in 1923.

Geheel belangeloos hielp ze in de oorlog 1914-1918 mee in een opvangcentrum voor Belgische vluchtelingen op de Hindekamp, en in de oorlogsjaren 1940-1945 aan het realiseren van een noodziekenhuis in Hotel Buitenzorg.

In het reilen en zeilen van de vereniging Oud-Ede bleef mejuffrouw v.d. Craats tot het laatst geïnteresseerd.

Op de jaarvergaderingen was zij een trouwe gaste, terwijl ze nog graag bij diverse gelegenheden als gastvrouw optrad. Het was voor haar dan ook een hoogtepunt om, samen met haar goede vrienden, de heren Talma en Dijkstra, de opening van het museum Oud-Ede te mogen meemaken.

Voor een natuur zoals zij die bezat, moet het een zware strijd zijn geweest om alles, ook Oud-Ede, los te laten. Haar nagedachtenis zal bij jong en oud nog lang in ere worden gehouden.

namens het bestuur:

J. de Nooij.

MUSEUM-COMMISSIE

Verschillende leden van onze vereniging hebben gevraagd wat de taak van de museum-commissie is, en hoe deze commissie wordt benoemd.

Om met het laatste te beginnen, de commissie wordt benoemd door het bestuur van de vereniging. Bij deze keuze wordt vooral ook gelet op de kennis van de commissie-leden t.o.v. de verschillende vakgroepen.

De commissie is verantwoordelijk voor het museum, de zich daarin bevindende voorwerpen en het onderhoud daarvan.

Eventuele nieuwe aankopen vallen ook onder de verantwoordelijkheid van deze commissie.

Schenken aan de vereniging worden op hun waarde getoetst en dan al of niet in het museum geplaatst.

De commissie bestaat uit de volgende leden:

J. v. Gent, voorzitter		zorgt voor: algehele leiding
J. G. v. d. Pol. secretaris	" "	bibliotheek
E. Zuurdeeg. lid	" "	archeologische ruimte
H. Verhaaf. lid	" "	technische leiding
B. L. Jager lid	" "	organisatie en onderh
C. v. Rixoord lid	" "	contacten met de pers

Tijdens de laatste bijeenkomst in ONS-HUIS te Ede is door de voorzitter van de Vereniging OUD-EDE aan de leden bekendgemaakt dat ieder betalend lid, bij het tonen van de accept-girokaart, gratis toegang heeft tot ons museum.

De museumcommissie is met deze bekendmaking die in goed overleg door het bestuur is genomen, zeer in zijn nopjes.

Wij hopen dat door deze maatregel het ledenbestand van de Vereniging zal groeien.

Maar ook dat het museum-bezoek door onze leden zal stijgen.

Het museum OUD-EDE heeft uit de nalatenschap van ons ere-lid, Mej. A. v. d. Craats, diverse voorwerpen geschonken gekregen. Er was o.a. een tafel met 8 stoelen, 1 bril, een dam-bord met damschijven, een beursje, 4 stuks bikkels,

horlogeketting met ring beide vervaardigd van mensenhaar, messenplank, div. medailles, en nog veel meer, u begrijpt dat het museum zeer blij is met deze schenking.

Van de heer van Delen kregen wij een hoeveelheid smeedtangen; dit was naar aanleiding van onze oproep om bij de smidse nog diverse smeedtangen te hangen.

Dus u weet, als er voorwerpen liggen die voor ons latere nageslacht waarde kunnen hebben, gooi ze niet weg, maar denkt u eens aan het museum Oud-Ede.

Een Edese schilder-dichter

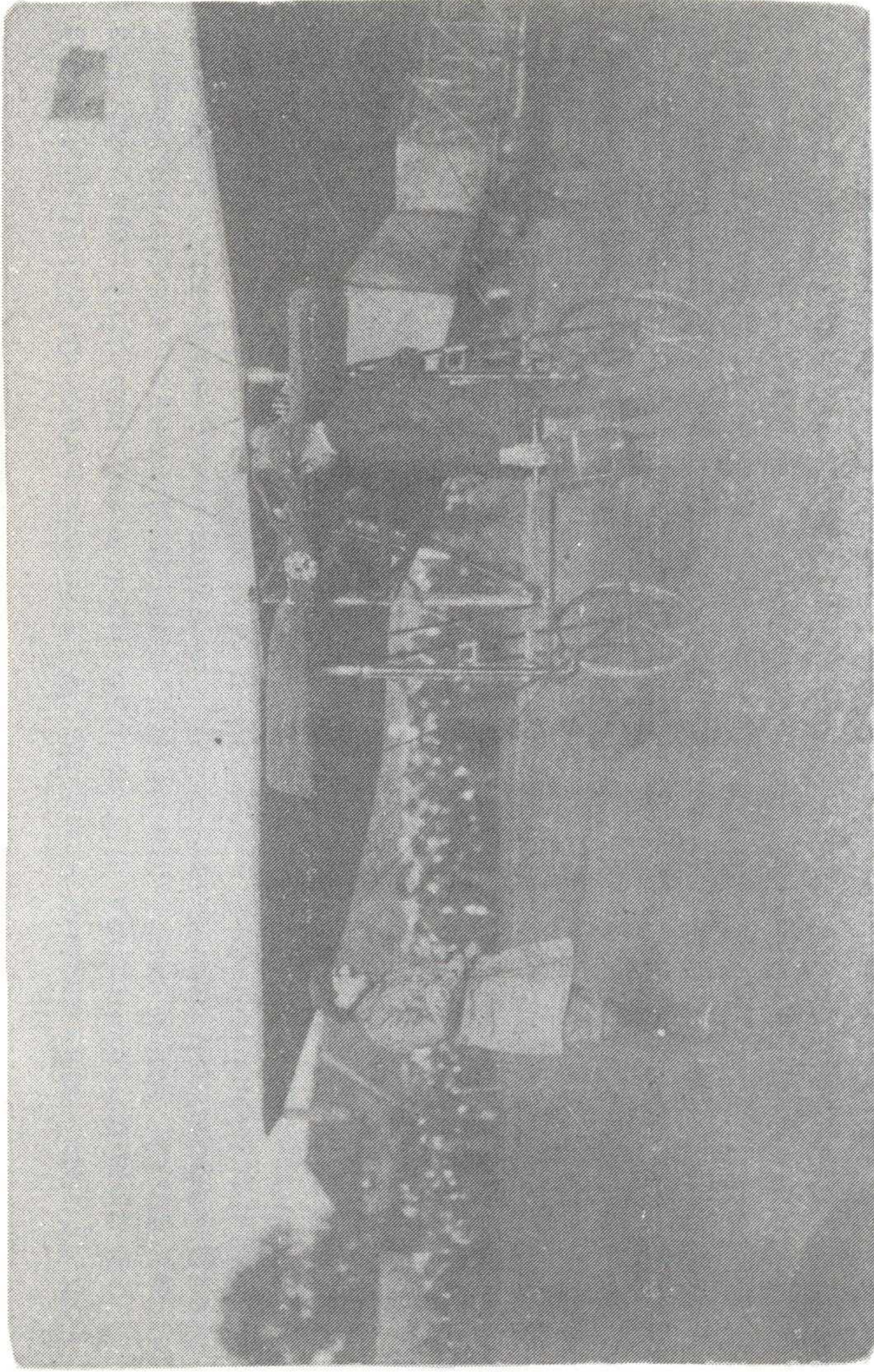
Onder de mensen die in het vooroorlogse dorpsleven van Ede een belangrijke rol hebben gespeeld, behoort ongetwijfeld ook Johan Plooy, beter bekend als Sjonny. Hij was geen rasechte Edenaar, maar alras spoedig ingeburgerd en bewoog zich, naast zijn werk op nagenoeg alle terreinen van het openbare leven. Johan Plooy werd geboren 25 febr. 1888 in Schiedam en kwam in 1912 naar Ede als uitvoerder-decotateur van een Rotterdams schildersbedrijf: Tuijnenburg Muijs en Co. De bedoeling was voor een half jaar, maar inplaats dat Plooy na deze termijn vertrok, ging de firma en nam hij de zaak over. Deze was gevestigd de eerste weg links na het tegenwoordige busstation aan de Bennekomseweg. Thans naamloos en voor het verkeer afgesloten, maar destijds bekend als het Parklaantje. Het pand werd later aangekocht door de AKU waarna het schildersbedrijf Plooy verhuisde naar Parkweg 71.

Dat tegenwoordige Ede-Zuid hing er in vroeger jaren maar zo'n beetje bij, de mensen uit het dorp liepen niet over van belangstelling voor dit deel van Ede. Er vestigden zich hoofdzakelijk gezinnen van elders met andere levensopvattingen dan de gemiddelde dorpeling, waarvan sommigen van oordeel waren dat er nog geen goede hond vandaan kwam. Onbekendheid over en weer speelde natuurlijk ook een rol, vervoer was er nagenoeg niet en als iemand uit het dorp er niet persé moest wezen, kwam hij er niet. Van mijzelf weet ik nog goed, dat de lagere school er al lang en breed opzat, voor ik met deze omgeving kennis maakte.

Oorspronkelijk behoorde een groot deel van de daar aanwezige grond aan de buurt Manen, maar door verkoop zag deze haar bezit geleidelijk slinken. Het begon al met de aanleg van de z.g. Rhijnspoorweg (in 1840 de verbinding tussen Amsterdam en Arnhem) toen door de spoorwegdirectie ten behoeve van die lijn, de nodige grond van de buurt werd aangekocht. Het eerste station, in de volksmond al gauw „De-Keet" gedoopt, werd gebouwd en haalde Ede uit haar isolement, zij het nog op bescheiden schaal, want in 1877 stopten in elke richting nog maar vier treinen per dag. Maar toch kwamen even later de eerste bouwlustigen en verrees, heel geleidelijk, het Park Manen van de grond. Deze naam werd later omgedoopt tot Maanderpark of kortweg „'tPark", terwijl men thans uitsluitend spreekt van Ede-Zuid. Voor de bouw van de kazerne's in het begin van deze eeuw verkocht de buurt Manen opnieuw aanzienlijke terreinen aan het rijk. Door al deze verkopen kreeg de buurt wel aardig geld in kas, maar had, mede door het afstaan van bouwpercelen aan particulieren, weinig bezittingen meer. In november 1911 besloot men dan ook tot opheffing van de buurt Manen; de resterende eigendommen gingen naar de gemeente, die allereerst de wegen wat opknapte en van namen voorzag. In deze situatie begon Johan Plooy in 1912 zijn schildersbedrijf, een zaak die al gauw geweldig uitbreidde. Onder het motto: geen order te groot of te klein" en mede door prima vakmanschap, had hij weldra volop werk. Tot de belangrijkste opdrachten uit die eerste jaren behoorden o.m. het vliegveld aan de Zonneoordlaan, het vluchtelingenkamp op de Ginkele en de opvoedingsgestichten in Hoenderlo. Dat vliegveld is de moeite waard er even kort bij stil te staan; in 1910 werden, even achter de Driesprong een paar loodsen, bedoeld als hangars, gebouwd, de heide wat geëgaliseerd, een paar vliegtuigjes aangevoerd en het vlieggkamp van Verwey en Lugard was een feit. Het bleek een sensatie voor Ede en omgeving: vliegen was het beeld van de toekomst. De prijs van de vrijwel waardeloze grond ging met sprongen omhoog, ook al door speculanten die voor hun geestooog al een complete luchthaven zagen verrijzen.

Op 29 juli 1910 werd door J.W.Hilgers de eerste vlucht gemaakt, een feit dat door een eenvoudig gedenkteken aan de Zonneoordlaan levendig wordt gehouden. Van 9 tot 21 november van datzelfde jaar werden, wind en wederdienende, grote nationale vliegdemostratie's gehouden. Als deelnemers werden genoemd: Küller, Koolhoven, Wijnmalen en vele anderen. Van heinde en ver kwamen de talrijke bezoekers opdagen om deze aviateurs aan het werk te zien.

Door zijn werkzaamheden aan de vliegloodsen werd ook Johan Plooy eens in de gelegenheid gesteld een vlucht mee te maken. Stevig vastgesjord in zo'n open toestel, een eendekker waarvan de vleugels met ijzerdraad aan elkaar verbonden waren, wuifde hij vrolijk naar de omstanders. Zijn stemming sloeg alras om toen het wankel geval de lucht inging en van de ene naar de andere zijde schommelde. Op vijftig meter hoogte vond hij het welletjes en trommelde de piloot op zijn rug om te be-
duiden zo snel mogelijk terug te keren. Deze lachte hem vierkant uit, maar voldeed even later aan zijn verzoek en Plooy voelde, tot zijn opluchting, weer vaste grond onder zijn voeten. Nee, dan was de Bennekomse trompettist G.Veenendaal beter bestand tegen hoogtevrees. Op uitnodiging van een Turkse piloot en bedoeld als extra stunt, zou deze meegaan en boven de kom van het dorp een solo op zijn instrument ten beste geven. Dat lukte prima: in de omgeving van het dorp zette de piloot de motor af, draaide sierlijk een paar maal om de torenspits en kon de verzamelde menigte de muzikant goed beluisteren. Heel toepasselijk voor deze luchtpioniers speelde hij o.a. „Lang zullen zij leven". Toen echter de piloot weer koers naar het vliegveld zette, wilde de motor niet aanslaan. Angstig laag zeilde het vliegtuig boven de beukenkruinen van het Edese bos, tot eindelijk de motor begon te sputteren en een veilige landing toch nog mogelijk bleek. Na het uitstappen zei de vlieger op zijn gebroken hollands tegen zijn muzikale passagier: „Jij niet bang, wir waren haast kapoet", waarop deze antwoordde: „Niets van gemerkt, ik dacht dat het er allemaal bij hoorde".

De start van een ééndekker; helaas is de naam van de aviateur, links, onbekend maar wel is op de achtergrond duidelijk de grote belangstelling voor deze vluchten te zien.

Helaas heeft het vliegkamp geen stand kunnen houden, in 1920 werd het opgedoekt, de eigendommen publiek verkocht en ging een fraaie toekomstdroom voor Ede verloren. Met de komst van de AKU begon de grote bloei van de zaak Plooy: niet alleen door het schilderwerk van alle fabriekscomplexen maar wat later ook van zo'n 350 woningbouwhuizen, alsmede de inmiddels door de AKU aangekochte villa's. In deze periode had hij een staf van minstens vijftig man, maar vaak nog veel meer personeel. Op 1 april 1937 werd onder grote belangstelling het vijf en twintigjarig jubileum van de zaak gevierd.

Maar het is eigenlijk niet de bedoeling Johan Plooy als schilder voor het voetlicht te halen, die waren er in Ede tenslotte wel meer, maar als mens voor de samenleving.

Hij was nl. een uiterst veelzijdig mens met een artistieke inslag, vol humor, sociaal gevoelig en met interesse voor alle mogelijk verenigingswerk. Mede door zijn altijd belangloze medewerking werd van vele zijden een beroep op hem gedaan en nimmer tevergeefs. Of het nu sport, muziek, toneel of cultureel werk betrof, hij stelde voor propaganda steeds zijn dichtkunst ter beschikking. Decoratie of reclameborden schilderen, hij stond altijd klaar; onnoemlijk veel vrije tijd heeft hij daarvoor gegeven. Voor de grote Sparta-revue in 1936, ter gelegenheid van het veertig-jarig bestaan van deze gymnastiekvereniging, schilderde hij meer dan honderd vierkante meter decor. Bovendien schreef hij samen met Lord van Wijhe en Koch v.d. Linden de teksten en liedjes voor deze revue. Onder leiding van dit drietal, bijgestaan door talrijke medewerkers werd deze revue een grandioos succes. Vier avonden lang een volle Reehorstzaal, een prestatie die daarvoor noch daarna meer door Edese amateurs is gepresteerd. Bij al dat belangelozewerk werd hij prachtig gesteund door zijn vrouw, die eveneens over de nodige humor beschikte. Alleen al de manier waarop deze verbintenis tot stand kwam, typeerde hen. In Rotterdam had Plooy een vriend waar hij veel aan huis kwam; deze had weer een zuster en na verloop van tijd bleek dat dit meisje en Sjonny elkaar wel lagen. Het was nog in de tijd dat de ouders plechtig om de hand van hun dochter werd gevraagd. Dus wendde Plooy zich tot de moeder: "Ik heb jarenlang met Uw zoon omgegaan, maar nu zou ik graag overschakelen op de dochter", hetgeen lachend werd toegestaan.

Eigenlijk nam Plooy met al dat werk teveel hooi op zijn vork, want toen al leed hij, zij het nog in lichte mate, aan vallende ziekte, al probeerde hij daar zo min mogelijk aandacht aan te schenken. Zijn vrouw nam wel degelijk voorzorgsmaatregelen: hij was een trouw bezoeker van voetbalwedstrijden, rasechte „Ede“ aanhanger, maar als hij naar een wedstrijd ging, moest de oudste zoon, Bob, mee, gewapend met een flesje eau de cologne en een schone zakdoek. Mocht vader van de kaart raken, hetgeen door een opeenhoping van mensen gespaard met de spanning van een wedstrijd in de hand werd gewerkt, dan was met deze hulpmiddelen het leed gauw geleden.

Dat liep evenwel mis toen vader en zoon een wedstrijd Holland-België in Amsterdam bezochten, maar niet in hetzelfde vak kwamen te staan. Prompt werd Plooy, even voor de rust, getroffen door een aanval: grote consternatie bij de overige bezoekers en even later werd hij door de GGD in sneltreinvaart naar een ziekenhuis gereden. In afwachting van verdere behandeling werd hij met brancard en al in de hal gezet. Daar hing een sterke etherlucht, die, evenals eau de cologne, hem al gauw weer bij zijn positieven bracht. Hij keek om zich heen en vroeg een passeerend zusterje, „Waar ben ik eigenlijk?“, „In het ziekenhuis, U bent onwel geworden“, was het antwoord. Tot haar verbazing sprong hij pardoes van de beancard en riep: „Ik heb een kaartje voor het stadion, maar niet voor het ziekenhuis“. Hij kreeg het voor elkaar dat opnieuw de ziekenauto kwam om hem, nu zittend naast de bestuurder weer naar het stadion te brengen. Tot grote verbazing van de andere voetbalenthousiasten nam hij even later onverstoord zijn plaats weer in. Toch was het een duur uitstapje, want een paar weken later ontving hij een rekening van de Amsterdamse GGD à vijftientwintig gulden voor verricht ziekentransport. Ondanks zijn stelregel: „wat ik niet heb besteld, betaal ik niet,“ kon hij hier niet onderuit en heeft, zij het met tegenzin, de kosten voldaan.

Zijn grootste bekenheid verwierf Johan Plooy evenwel door de honderden gedichtjes die regelmatig jarenlang in de Edese-Courant verschenen. Onder de naam „Sjonny“ zette hij alle mogelijke gebeurtenissen uit het dorpsleven op rijm, humoristisch, ernstig of satirisch, al naar gelang van het onderwerp. Bepaalde toestanden, die in het conservatieve Ede van die tijd nog veelvuldig voorkwamen, zoals „de Zanding“, het prachtige natuurbad, dat op zondag gesloten bleef, dansverbod op zon-en feestdagen of het niet voldoende behartigen van Edese belangen, stelde hij in scherpe liedjes aan de kaak. Hier volgt een liedje over dat laatste punt:

U woont in Ede, dus koop in Ede
Dat weten wij nu allemaal
Maar een Edese wethouder
Vindt dat blijkbaar een schandaal.

De Geld.Overij. Mij voor Landbouw
Gaf hier een kringvergadering
Waar het ook om de plaatsaanwijzing
Der volgende bijeenkomst ging.

En laconiek sprak onze vriend
U verdiende in Ede al het geld
Ik stel voor dat U het uitgeeft...

Op een vergadering in Barneveld"
Ik ben zijn naam vergeten
Die zullen de betrokkenen wel weten.

Kr itiek had Sjonny altijd voldoende en meestal niet ten on-
rechte. Nog een liedje waarin hij doelt op het ontbreken van
openbare toiletten in het dorp. Het is inderdaad voorgekomen
dat twee toeristen, in arre-moede voor een noodzakelijke be-
zigheid bij het politiebureau aanklopten.

Historisch

Zo omstreeks vijftien honderd
Liep er op de Vale Ouwe
Een ridder die een zeker iets
Niet langer op kon houwe
Hij zocht met een collega
Naar een model inrichting
Zo één, waar niemand buiten kan
Kortom, hij zocht verlichting
Zij liepen zeker dorp door
Om eens te informeren
Waar zij het Corpus Delicti
Fatsoenlijk konden deponeren
Een dorper, die het ook niet wist
Verwees hem naar de wacht

Daar, waar men door de eeuwen heen
Reeds vreemde dingen bracht.

De Hopman, een fidele vent
Was met hun lot begaan
En wees hen in het wachtpaleis
Zijn allerbeste kamer aan
De ridders bogen tot de grond
Voor de keurige behandeling
Vervolgden na een roerend afscheid
Hun voorgenomen wandeling

Zeg, Sjonni, schei nu uit
Je zit finaal te liegen
Wat heb je daar nu aan
Om onze lezers te bedriegen
Jou mooie stuk geschiedenis
Is nog niet zo lang geleden
'tIs pas vorige week gebeurd
Op het politiebureau in Ede.

Maar niet alleen de mistanden in ons dorp waren voor hem een inspiratiebron; hij leefde intens mee met de zwakkere in de samenleving. Voor liefdadigheidswerk zou men nooit tevergeefs een beroep op hem doen. Lord v. Wijhe, ook al zo'n populaire figuur uit die dagen en waar we in een volgend stukje eens wat over vertellen, had een actie op touw gezet ten behoeve van een jonge inwoonster van Ede. Dit meisje was ernstig ziek, maar er bestond bij maandenlange verpleging in een ziekenhuis redelijke kans op genezing. Helaas beschikte zij en haar familie niet over de nodige contanten, de sociale wetten van nu waren er nog niet, vandaar de inspanning van Lord waar Sjonni met onderstaand gedichtje het zijne bijdroeg.

Er is een arm mensenkind
Een zieke jonge maagd
Waarvoor Lord, ons aller vrind
Aan U om hulp vraagt
't Gaat niet om een feestelijkheid
Maar om een mensenleven

En U bent zeker wel bereid
Daarvoor iets af te geven
Er wordt zo vaak beroep gedaan
Voor minder mooie zaken
Daarom, tracht nu eens spontaan
Dat kind gezond te maken
Denk aan je eigen huizezin
Dan ben ik er zeker van
Dat menig Edenaar stemt in
Met dit zo mooie plan
En als door Uw liefdegift
Dat kind vooruit zal gaan
Dan staat er in Uw hart gegrift
„Ik heb mijn plicht gedaan“.

Dat was hulp op papier, maar ook in de praktijk hield Sjonny de hand niet op de portemonnaie. Op een wintermorgen genoot hij met een paar kennissen van een borreltje bij een snorrende kachel in Buitenlust, waar in die tijd de heer Lotgering de scepter zwaaide. Uit het raam kijkend, zag hij een marskramer, kistje met handelswaar voor de buik hangend, kleumend van kou, over de Stationsweg slenteren. Naar een kort overleg werd de man binnen gehaald, die al verheugd naar binnen slofte in de mening een paar veters te kunnen verkopen. Tot zijn verbazing werd hij bij de kachel neegezset en even later stond er een knaap van een uitsmijter voor hem met het verzoek die eerst maar eens rustig op te eten. De verbaasde man dacht in sprookjesland te zijn terecht gekomen maar liet zich geen twee maal aansporen. Smakelijk verorberde hij deze gratis maaltijd, terwijl de drie tevreden toekeken. Vervolgens kochten zij nog wat onnodige klosjes garen en band, waarna de man verwarmd en gevoed, vertrok, tenvolle overtuigd, dat de wonderen nog niet de wereld uit waren.

Dat was Johan Plooy, een man met zoveel verdienstelijke eigenschappen, maar als zovelen door de grote massa allang vergeten. De crisis en latere oorlogsjaren hebben hem goed gedaan: zijn gezondheid ging geleidelijk achteruit en hij overleed 23 april 1953, goed 65 jaar oud.

Johan Plooy in de kracht van zijn leven voor de ingang van zijn huis aan de Parkweg.

Tot besluit de laatste vier regels van een gedicht, "dromen" genaamd, uit 1932 en waarin hij opsomt wat hij allemaal in Ede zou doen als hij miljonair was:

Een halve ton vermaak ik aan het spoor
Daar moet een tunnel onderdoor
Ik verwacht, al komt het voor elkaar
Dan heeft mijn kleinzoon al grijs haar.

Wat een vooruitziende blik; nu 45 jaar later nog steeds plannen, maar geen tunnel, terwijl de oudste kleinzoon van Sjonny inmiddels 31 jaar is.

H. J. Nijenhuis.

-o-

ZO WAS EDE

Met de opening van het nieuwe Winkelcentrum De Hof van Gelderland is het nieuwe boekje "Zo was Ede" verschenen.

Vendet (U weet wel V en D) heeft dit boekje in de verkoop. Het kost f 15, --.

Ons lid, de Heer Nijenhuis, heeft dit boekje geschreven en voor de oude foto's gezorgd

De verzorging was in handen van de Europese Bibliotheek te Zaltbommel.

In het museum is veel vraag naar oude verhalen over het dorp Ede, dus nu kunt U een boekje aanschaffen met oude verhalen over ons dorp.

De verhalen die vermeld zijn, handelen over alledaagse dingen rond de eeuwwisseling dus beslist een zeer lezenswaardig boekje (VAN HARTE AANBEVOLEN).

WEGEN EN BRUGGEN

Van ouds waren er wegen: vrij breede strooken gronds, die niet gebruikt werden als bouw- of weiland, maar bestemd waren voor het verkeer.

Het vervoer van zware vrachten deed diepe sporen ontstaan, die af en toe weer dichtgemaakt werden met zand en soms misschien met puin en keien. Het onderhoud had alleen tot doel die diepe wagensporen te dichten en was opgedrongen aan den Schout.

Deze had het toezicht, daarin vaak bijgestaan door de Onderschouten: het toezicht behoorde tot hun functie, de vertering kwam ten koste van 't Ambt. Waren die te hoog, dan verklaarden de Ambtsjonkers, dat Schout en Onderschout voor zulke werken geen onkosten in rekening mochten brengen; het werk behoorde tot hun taak. De boeren die in de termen vielen, werden door den Schout tot dit werk opgeroepen en moesten deze „heerediensten" kosteloos verrichten. Natuurlijk is hier alleen sprake van die wegen, die geen buurtwegen waren, dus voor 't doorgaand verkeer en de wegen tusschen de verschillende dorpen, die niet speciaal tot de buurtbelangen behoorden.

Oorspronkelijk liep zoo'n weg door de beken. Staring's „Hoofdige Boer" leert ons nog, hoe zoo'n oude koppige boer niet over de brug, maar door de beek zijn weg nam, het was toch altijd zoo geweest.

Later kwamen er houten bruggen en heulen, zoodat het verkeer veel gemakkelijker werd. Die houten bruggen kostten echter voortdurend veel aan onderhoud en moesten dikwijls vernieuwd worden. In de 18e eeuw besloten de Jonkers, de houten bruggen stuk voor stuk te vervangen door steenen bruggen. De eerste kosten waren dan wel hooger, maar ze konden langer mee en het onderhoud was goedkooper.

De Barneveldsche Beek was een lastige scheiding tusschen de Ambten Ede en Barneveld. Er liepen eenige wegen over, waar bruggen gelegd waren. En de waterafvoer liet te wenschen over. In 1721 klaagden de Ambtsjonkers van Barneveld bij hun collega's van Ede over de brug bij 'terf de Kieft en over die bij den Walderveenschenmolen. Wat de heul bij de Kieft betreft, meenen de Edesche Jonkers, dat hun die niet aangaat. Zij hebben 'm daar niet gelegd en niemand dan de bouwman van dit erf heeft er belang bij, dus moet deze boer daar maar voor zorgen! (En de Hessenweg den?)

Wat de Walderveensche brug betreft, stonden de zaken anders. Die was steeds op kosten der beide Ambten onderhouden. Wil Barneveld niet meer de helft der kosten betalen, dan laat Ede de brug ook ongemaakt liggen. Dat duurde eenige jaren: de brug verviel hoe langer hoe meer, maar de Jonkers der beide Ambten trokken er zich niets van aan. Eindelijk in 1724 kwamen zij tot een accoord, dat geteekend werd namens Ede door de Jonkers L.A. Torck en J.C. van Eck, en namens Barneveld door de Jonkers J. van Wijnbergen en H.J. van Essen.

De hoofdzaak was: de brug zal voor beide Ambten worden gemaakt, voor elk de helft. Het standpunt van Ede had gewonnen. In 1727 werd de Plankenbrug in den Barneveldschen weg van steen opgetrokken, in '30 de Wekeromsche brug, in '39 de heul te Harskamp, in '39 ook de heul te Hoekelum, in '43 de brug bij de Moriaan in den Amersfoortschen weg, enz.

De kosten vielen mee:

Voor den bouw van den steenen brug over de Groote of Fluiterbeek bij de Kieft in den Arnheimschen weg, werd nodig geacht:

20.000 harde vlakke klinkers, 37.000 goede grauwe moppen, 36 mud cement, 33 tonnen droge kluitkalk.

Het metselwerk werd aangenomen voor f 778, --; het timmerwerk voor f 442, --, aan smidswerk werd berekend f 60, --, terwijl de huislieden verplicht waren de materialen gratis aan te voeren.

Het kostte soms nog heel wat besprekingen vóór men kon gaan aanbesteden.

Voor den steenen brug over de Barneveldsche beek kwam een overeenkomst tot stand tusschen de Ambten Ede, Barneveld en Nijkerk.

Elk der drie Ambten zou $1/3$ betalen in de kosten van den bouw, maar het onderhoud zou zijn voor Ede en Barneveld, elk de helft; terwijl ook alleen deze Ambten hun huislieden zouden oproepen voor het vervoer der materialen.

Het spreekt vanzelf, dat deze bruggen en heulen meer vakkennis vroegen bij onderhoud, dan men van een Schout kon verwachten. Daarom werd gedurig een vakman belast om rapport uit te brengen over den toestand der bruggen.

In 1755 heeft Rutger van de Vijsel van Ede, op order van den Heer L.A. Torck van Roosendaal. Landdrost van Veluwe, alles nagezien. Hij noemt in zijn rapport 19 bruggen en heulen, die bijna allen in goeden staat verkeeren, en slechts twee, die minder goed zijn, maar „nog wel een jaar meegaan“.

De bestekken en teekeningen zullen ook van vakkundigen geweest zijn, de Schout hield namens het Ambt, nog de aanbesteding. Ook op dit terrein ging de maatschappij, wel langzaam, maar toch steeds, vooruit.

-o-o-o-o-o-o-o-

Meijuffrouw
Aafje van de Craats

DE ZANDLOPER

Uitgave van de Vereniging OUD-EDE

Voorzitter: Dr. H. J. v. Eck, Lunterseweg 34 Ede, tel. 10446

Secretaris: Prof. Dr. A. M. v. d. Woude, Buurtmeesterweg 5 Ede,
tel. 13093

Penningmeester: J. Smit, Arendhorst 29 Ede, tel. 12602

2e voorzitter: G. W. Bos, Stationsweg 42 Ede, tel. 10550

Erelid: Hr. H. M. Oldenhof.

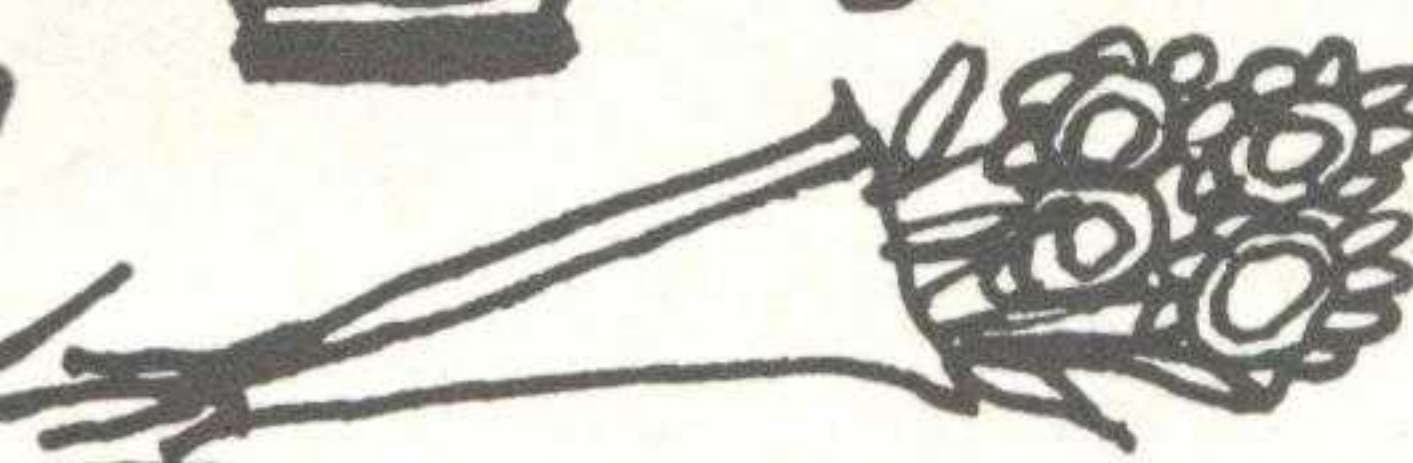
Adres museum: Museumplein 7 Ede, tel. 17476

voor adreswijzigingen tevens redactie-adres

De redactie is zeer erkentelijk voor bijdragen aan "de Zand-
loper .

De verantwoordelijkheid voor historische en technische gege-
vens blijft echter aan de inzenders voorbehouden.

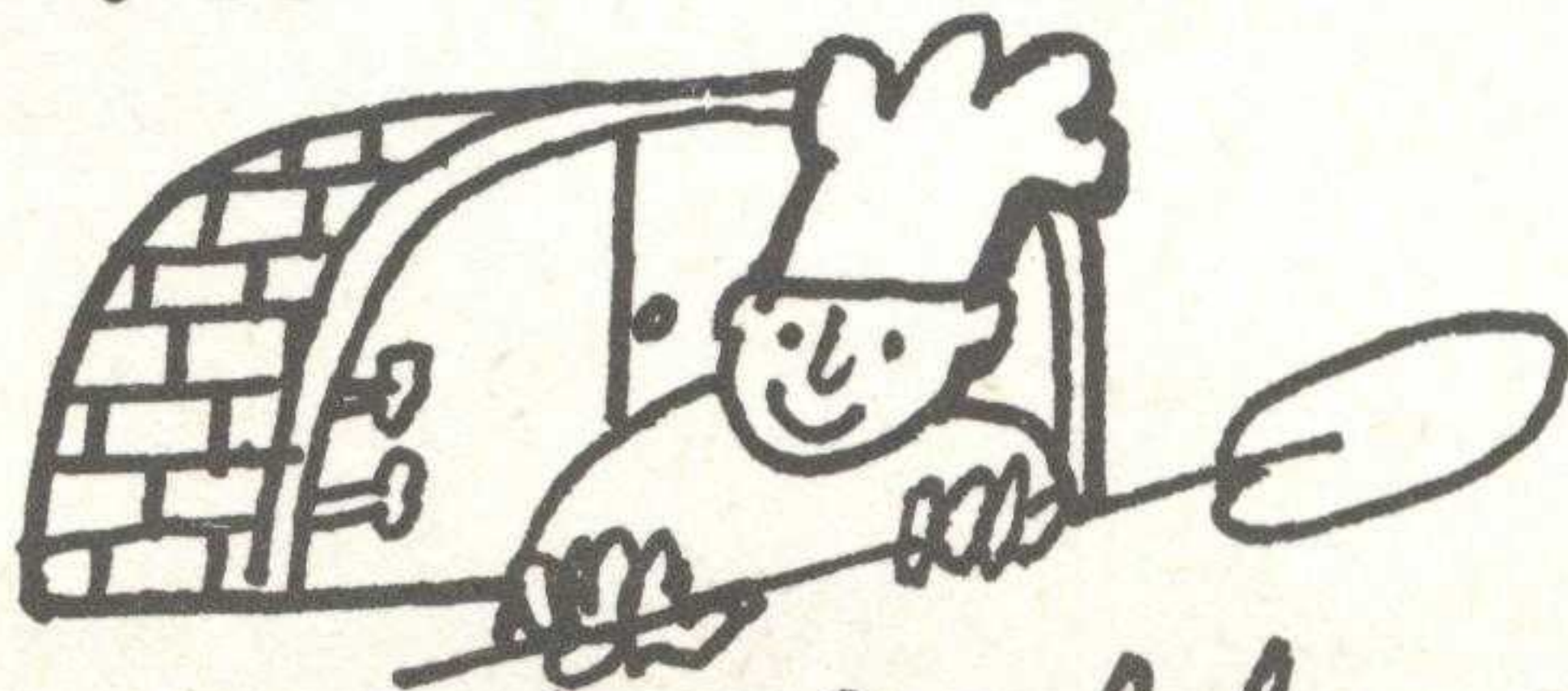
Minimum contributie f 15, -- per jaar, over te maken
op de Postrekening van: de penningmeester van Oud-Ede
No. 3534268

Koffie Thee
beroek onder-
weg verjaardag
neem maar mee
...koekjes van

Nobo

zijn,
nog maar gerust:
de lekkerste ovenverse koekjes

Hó uit de bakkerij!

DE SPAARBANK VOOR EDE ANNO 1872

Een eeuw de vertrouwensinstelling

van vele duizenden spaarders.

De Spaarbank ook voor U !

'n Bondsspaarbank, moderne gezinsbank

voor alle bankzaken.

